

05.12.2022

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

GÜNLÜK BASIN ÖZETLERİ

**05 Aralık 2022
Pazartesi**

05.12.2022

RESMİ GAZETE'DE BUGÜN

05 Aralık 2022 Pazartesi

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

YÖNETMELİKLER

— Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi Engelliler Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

— Necmettin Erbakan Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

— Ondokuz Mayıs Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

BÜYÜKELÇİLERDEN HAL ZİYARETİ

Türkiye'nin verimli topraklarında yetişen bol ve çeşitli meyve ve sebzelerin, tüm illere ve yurt dışına gönderildiği Ankara Sebze ve Meyve Toptancı Hali'nde, Uluslararası Sağlık Derneği Genel Başkanı Dr. Fulya Sağlık, büyükelçi ve eşlerini bir öğle yemeğinde buluşturdu.

İRFAN BAŞÇUHADAR

Uluslararası Sağlık Derneği Genel Başkanı Dr. Fulya Sağlık'ın organize ettiği öğle yemeği etkinliğinde, ev sahibi Toptancı Hal Başkanı Ceyhan Gündüz ve yönetim kurulu, **Ankara Ticaret Borsası** Başkanı **Faik Yavuz**, Ankara Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreter Yardımcısı Faruk Çınkı, büyükelçiler ve eşleri bir araya geldi.

'Mevsime uygun sebze ve meyve tüketmeliyiz'

Dr. Fulya Sağlık, kış ayına girdiğimiz bu günlerde protein olarak balık tüketiminin faydalarından bahsetti. Sağlık, "Kalp ve damar sistemimizin sağlığı için haftada en az 2 ya da 3 defa balık tüketmeliyiz. Balıkta bulunan Omega 3, yağ asitleri, kötü koleste-

rolü (LDL) düşürürken, iyi kolesterolü (HDL) artırır. Kemikleri güçlendirir. Zekâ gelişimine katkıda bulunur. Hücreleri onarır. Göz hastalıkları riskini azaltır. Soğuk havaların gelmesiyle gribal enfeksiyonlarda artış olmaktadır. Günlük vitamin ihtiyacımızı karşılamak için 3 ya da 4 porsiyon gün içinde taze, mevsime uygun sebze ve meyve tüketmeliyiz. Türkiye 'de her çeşit meyve ve sebze yetiştirildiği için çok şanslıyız." ifadelerini kullandı.

Dr. Fulya Sağlık, ülkemizde yetişen ürünlerin yer aldığı öğle yemeği münüsünde bulunan taze balık ve sebze meyvelerden yapılmış pek çok organik ve taze yiyecekler için ev sahipliğini üstlenen Hal Başkanı Ceyhan Gündüz'e teşekkür ederek büyükelçilerle birlikte toptancı hali içindeki meyve ve sebze stantlarını gezdi.

Gerçekleştirilen bu organizasyonda büyükelçiler, **Ankara Ticaret Borsası** ve Ankara Toptancı Hali'nin iş birliğiyle ülkelerindeki yaş sebze ve meyve ticaret hacmini güçlendirmek, ithalat ve ihracatı geliştirmek adına girişimlerde bulunacaklarını bildirdiler.

Ankara Sebze ve Meyve Toptancı Hali'nde ki etkinliğe; Arnavutluk, Letonya, Lübnan, Azerbaycan, İran, Moğolistan, Dominik Cumhuriyeti büyükelçileri ve eşleri, Avrupa Birliği Delegasyonundan katılım gerçekleşti. Etkinlik, öğle yemeğiyle sonlandı.

ÇMVA'ya dahil olan tarımsal işletmelere destek verilecek

Çiftlik Muhasebe Veri Ağı (ÇMVA) Sistemi'ne dahil olan tarımsal işletmelere bu yıl için 600 lira katılım desteği sağlanacak.

Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından hazırlanan Çiftlik Muhasebe Veri Ağı Sistemine Dahil Olan Tarımsal İşletmelere Katılım Desteği Ödemesi Yapılmasına Dair Tebliğ, Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdi.

Tebliğ, sistemin kurulduğu 81 ilde gönüllülük esasına dayalı olarak ağa katılan işletmelere 2022 yılı için yapılacak katılım desteği ödemesine ilişkin usul ve esasları kapsıyor.

Buna göre, ödemeler, Çiftçi Kayıt Sistemi'ne (ÇKS) ve/veya Bakanlık tarafından oluşturulan herhangi bir idari kayıt sistemine kayıtlı olup, ÇMVA Sistemi'ne dahil olan, bir muhasebe yılı süresince tarımsal faaliyetlerine ilişkin muhasebe verilerini veri toplayıcılarla paylaşan ve bu ekonomik ve fiziki verileri ÇMVA Sistemi'ne kaydedilen tarımsal işletmelere yapılacaktır.

Söz konusu işletmelere, "2022 Yılında Yapılacak Tarımsal Desteklemeler ve 2022 Yılında Uygulanacak Gübre ve Sertifikalı Tohum Kullanım Desteklerine İlişkin Karar"a istinaden işletme başına ve bir defada olmak üzere bu yıl için 600 lira katılım desteği ödenecek.

İlgili muhasebe yılında ÇKS'ye ve/veya Bakanlık tarafından oluşturulan herhangi bir idari kayıt sistemine kayıtlı olmayan, ÇMVA Katılım Anlaşması imzasıyla başvuru

05.12.2022

yapmayan, verilerini istenilen zamanda, doğru ve eksiksiz veri toplayıcılarla paylaşmayan, kendi isteğiyle sistemden çıkan tarımsal işletmeler, ÇMVA katılım desteğinden faydalanamayacak.

Destekleme ödemelerini haksız aldığı tespit edilen üreticiler 5 yıl hiçbir destekleme programından yararlandırılmayacak.

Öte yandan, Resmi Gazete'nin 28 Aralık 2021 tarihli sayısında yayımlanan "Çiftlik Muhasebe Veri Ağı Sistemine Dahil Olan Tarımsal İşletmelere Katılım Desteği Ödemesi Yapılmasına Dair Tebliğ" yürürlükten kaldırıldı.

Galip Aykaç, Gıda Perakendecileri Derneği başkanlığından istifa etti

Gıda Perakendecileri Derneği Başkanı Galip Aykaç dernek başkanlığından istifa etti.

Gıda Perakendecileri Derneği, göreve geldiği 18 Ocak 2019 tarihinden beri iki dönemdir Yönetim Kurulu Başkanı görevini yürüten Galip Aykaç'ın 4 Aralık 2022 tarihi itibari ile Yönetim Kurulu'na iletildiği dilekçe ile görevinden istifasını sunduğunu belirtti.

Dernekten yapılan yazılı açıklamada, bu görevi yerine getirirken en önemli rol derneğin tüm üyelerinin oylarıyla seçilen Yönetim Kurulu üyelerine düştüğü belirtildi.

Açıklamada şunlar kaydedildi: "Dernek çalışmalarını, üyelerin de destekleriyle yönlendiren Yönetim Kurulu'nun şimdiye kadar sözcüsü ise her zaman Yönetim Kurulu Başkanı olmuştur. Bu bağlamda göreve geldiği 18 Ocak 2019 tarihinden beri iki dönemdir Yönetim Kurulu Başkanı görevini yürüten Galip Aykaç, 4 Aralık 2022 tarihi itibari ile Yönetim Kurulu'na iletildiği dilekçe ile görevinden istifasını sunmuştur. Kendisinin istifasına ait açıklaması şu şekildedir;

Son dönemlerde basın ve sosyal medyaya oldukça çarpıtılarak gündeme getirilen suçlama ve eleştiriler neticesinde Gıda Perakendecileri Derneği Yönetim Kurulu Başkan ve Yönetim Kurulu Üyeliğinden istifa etme kararı aldığımı belirtmek isterim. 49 yıllık mesleki tecrübem ile hem tüketicilerimiz hem de sektörümüz için zorlu geçen bu enflasyon sürecinde elimden gelenin hep en iyisini yapmak için gayret gösterdim.

05.12.2022

Fakat görüyorum ki gerek 30 Kasım 2022'de yaptığım açıklama sonrası gerekse öncesinde medya ve sosyal mecralarda kasıtlı olarak yürütülen birtakım itibar zedeleme çalışmaları hem şahsıma hem sektöre hem de ülke ekonomisine büyük zarar vermekte. Bilinmesini isterim ki Gıda Perakendecileri Derneğinin bugüne kadar hiçbir siyasi yapıyla ilişkisi olmamıştır ve yaptığım açıklamaların hiçbiri işini hakkıyla yerine getiren medya ve basın mensuplarına yöneltilmemiştir. Gündeme getirilen spekülasyonlar sonrası Sayın Devlet Bahçeli'nin hassasiyet gösterdiğini de üzümlere izledim. Maksadım asla kendisini kırmak değildi. Kusura bakmasınlar lütfen. Yaklaşık bir ay sonra (Ocak 2023'te) yapılacak Olağan Genel Kurul'da tüzüğümüzdeki iki dönem kuralı gereği görev sürem sona erecektir. Bu süreci bu son gelişmeleri de dikkate alarak derneğimiz üyelerine herhangi bir zarar gelmemesi için, bir ay öncesinden müsaadenizle mevcut görevlerimden ayrılma kararı aldığımı sizlerle paylaşmak isterim. Bu kararımın, maalesef basına servis edilen ŞOK Marketler Ticaret AŞ'nin dilekçesinde yer alan taleple ve içerikle hiçbir ilgisinin olmadığını özellikle belirtmek isterim. Benden sonra başkanlığı üstlenecek arkadaşımıza başarılar diler ve bundan sonra da tüketicilerimize, yoğun bir rekabet içinde uygun fiyat ve iyi kalitede ürünleri sunmak için canla başla çalışmaya devam edeceğimi bildiririm."

Organize gıda perakende sektörünün temsilcisi konumundaki derneğin sektörün ve ekonominin gelişimi yolundaki çalışmalarını şimdiye kadar olduğu gibi aynı kararlılıkla sürdürmeye devam edeceğini belirtti.

Tahıl koridorunda 13 milyon tondan fazla tahıl taşındı

Rusya-Ukrayna savaşı nedeniyle yaşanan "gıda krizi" riskinin ortadan kaldırılmasına yönelik Türkiye'nin çabalarıyla oluşturulan "tahıl koridoru"ndan bugüne kadar 524 gemi ile 13 milyon tondan fazla tahıl taşındı.

Milli Savunma Bakanlığının yazılı açıklamasında, Ukrayna'dan ilk geminin 1 Ağustos 2022'de mısır yüklü olarak hareket ettiği anımsatıldı.

Açıklamada, bugüne kadar 520 geminin sevkiyat için Ukrayna'ya gittiği belirtilerek, şu bilgiler paylaşıldı:

"524 gemi de Ukrayna'dan tahıl yüklü olarak çıkış yaptı. Bu gemilerle 13 milyon tondan fazla tahıl taşındı. Gemilerle mısır, buğday, ayçiçeği küspesi, ayçiçek yağı, şeker pancarı, soya, bezelye ve arpa gibi gıdalar sevk edildi."

Küresel gıda fiyatları 8. ayda geriledi

Küresel gıda fiyatları, enflasyonist baskıların hafifliyor olabileceğinin bir işareti olarak 8.ayda geriledi.

Birleşmiş Milletler (BM) Gıda ve Tarım Örgütü (FAO) tarafından derlenen küresel gıda fiyatı endeksi Kasım'da yüzde 0,15 düşerek Ocak ayından bu yana en düşük seviyesini gördü; yıllık bazda ise yüzde 0.3 yükseldi.

Endeks, tahıllar, süt ürünleri ve et fiyat endekslerindeki aylık bazda düşüşler ile bitkisel yağlar ve şeker fiyatlarındaki artışları dengeleyerek Ekim ayına göre yataya yakın seyretti.

Ham maddelerin ihracat fiyatlarını takip eden BM endeksi, perakende fiyat artışlarını hariç tutarak hesaplanıyor.

Yükselen gıda fiyatları, İngiltere'den Malezya'ya kadar birçok ülkelerde hayat pahalılığını tetikleyen temel etmenlerinden biri haline geldi.

Ukrayna'dan tahıl sevkiyatları Temmuz ayında yeniden başlamasına rağmen, ülkedeki tahılı çıkarmanın önündeki engeller devam ediyor.

Uluslararası Para Fonu'na (IMF) göre, yüksek gıda fiyatları on yıldan fazla bir süredir görülememiş en kötü küresel gıda şokunu körüklüyor.

Küçük aile işletmeleri Kırsal Kalkınma Desteklemesi Programı'na dahil edildi

Bakan Kirişçi, "İşletmelere sağladığımız yeni desteklerle işletmelerin sürdürülebilirliğinin sağlanması, altyapı ve ekipman eksikliği nedeniyle yaşanan kayıpların azaltılması, verimlilik ve kalitenin artırılması, üretimde yem maliyetlerinin düşürülmesi, üretici gelirlerinin artırılması, kırsaldan kente göçün azaltılması ve bölgesel gelişmişlik farklarının azaltılmasını hedefliyoruz." dedi.

Tarım ve Orman Bakanlığı, hayvansal üretim yapan küçük aile işletmelerini Kırsal Kalkınma Desteklemesi Programı'na dahil etti.

Bakanlıktan yapılan açıklamaya göre, "Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı 2022-2023 Başvuru Dönemi Uygulama Esasları" yayımlandı.

Hayvancılıkta kalkınmasına öncelik verilen küçük aile işletmeleri Kırsal Kalkınma Desteklemesi Programı kapsamına alındı.

Buna göre, büyükbaşta 5-50, küçükbaşta 50-300 baş hayvan varlığına sahip işletmelerin ahır ve ağıl kapasite artırımıyla teknoloji yenileme veya modernizasyonu işlemlerine destek verilecek.

İşletmelere yem hazırlama makinesi, gübre sıyırıcı, süt sağım makinesi, süt soğutma tankı, hayvan kaşıma fırçası, suluk, iklimlendirme ve havalandırma sistemleri ile yaylacı ve göçerler için 5 kilovata kadar elektrik üretim sistemleri alımlarına Bakanlıkça yüzde 50 hibe desteği sağlanacak.

Bu konuda sadece ahır ve ağıl başvurularında, kapasite artırımıyla teknoloji yenileme veya modernizasyon niteliğindeki başvurular kabul edilecek.

Küçük aile işletmeciliğine yönelik hayvancılık yatırımları için proje başvurusunda bulunacak başvuru sahipleri, en az 5 en çok 50 baş büyükbaş ya da en az 50 en çok 300 baş küçükbaş hayvan varlığına sahip olduğunu belgelendirecek.

"Küçük aile işletmelerinin korunmasına öncelik veriyoruz"

Açıklamada görüşlerine yer verilen Tarım ve Orman Bakanı Vahit Kirişçi, küçük aile işletmelerinin korunması, rekabet gücünün artırılması ve iktisadi üretim yapmalarına imkan sağlayacak politikaların geliştirilmesine öncelik verdiklerini belirtti.

"Genç Çiftçilerin Desteklenmesi", "Uzman Eller" gibi birçok projeye küçük aile işletmelerini desteklediklerini vurgulayan Kirişçi, şunları kaydetti:

"Türkiye'deki mevcut işletmelerin büyük çoğunluğu da 'geçimlik' ve 'yarı geçimlik' aile işletmelerinden oluşmaktadır. Ülkemizde aile çiftliklerinin genele oranı da yüzde 90 civarındadır. Kırsal alanda gelir sağlamayı amaçlayan aile işletmeleri, üretim girdilerini doğadan veya kendi arazilerinden temin etmektedir. Tüketiminin bir kısmını ürünlerinden karşılayan küçük ölçekli aile işletmeleri, muhtemel krizlere ve piyasadaki olası fiyat dalgalanmalarına karşı daha dirençlidir. Bu işletmeler aynı zamanda, hayvansal üretim ve arzı açısından tampon vazifesi görmektedir. Türkiye'nin, artan ürün ihtiyacını karşılamak üzere, ölçek ekonomisinden yararlanan ve düşük maliyetle üretim yapan büyük işletmelere ihtiyacı su götürmez bir gerçektir."

Kirişçi, hayvancılık yapan küçük aile işletmelerini Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı'na almaktan büyük mutluluk duyduklarını vurgulayarak, şu ifadeleri kullandı:

"Küçük aile işletmelerine sağladığımız yeni desteklerle işletmelerin sürdürülebilirliğinin sağlanması, altyapı ve ekipman eksikliği nedeniyle yaşanan kayıpların azaltılması, verimlilik ve kalitenin artırılması, üretimde yem maliyetlerinin düşürülmesi, üretici gelirlerinin artırılması, kırsaldan kente göçün azaltılması ve bölgesel gelişmişlik farklarının azaltılmasını hedefliyoruz. Bugün, daha fazla gıda üretmek, daha fazla istihdam oluşturmak ve doğal kaynaklarımızı korumak için sürdürülebilir bir tarıma ihtiyaç duyuyorsak çözümün merkezinde küçük aile işletmelerinin yattığı unutulmamalıdır. Bunun bilincinde olarak politika üretmeye ve çalışmalarımızı bu yönde sürdürmeye devam edeceğiz. Bu vesileyle bütün üreticilerimize işlerinde kolaylık, bol ve bereketli kazançlar diliyorum."

12 aylık ihracat 253,5 milyar dolar oldu

Bakan Muş açıkladı: Türkiye'nin ihracatı Ocak-Kasım döneminde yıllık yüzde 14 artışla 231 milyar dolara yükseldi.

• Ticaret Bakanı Mehmet Muş tarafından açıklanan kasım ayı geçici ticaret verilerine göre geçen ay ihracat yüzde 1,9 artışla 21,9 milyar dolar olurken ithalat ise 30,7 milyar dolar olarak kaydedildi. Türkiye'nin ihracatı Ocak-Kasım döneminde yıllık yüzde 14 artışla 231 milyar dolara yükseldi.

• Kasım ayında dış ticaret açığı yüzde 61 artışla 8,8 milyar dolar oldu. Ocak-Kasım döneminde ise dış ticaret açığı 99,8 milyar doları buldu. Enerji ithalatı yüzde 17,4 artışla 7,7 milyar dolara yükselerek, toplam ithalatın 4'te 1'ini oluşturdu Altın ithalatı da kasım ayında yüzde 2500 artışla 2,6 milyar dolara yükseldi.

Türkiye'nin kasım ayı ihracatı, bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 1,9; ekim ayına göre ise yüzde 2,8 artarak 21,9 milyar dolar olarak gerçekleşti. 11 aylık ihracat yüzde 14 artışla 231 milyar dolara ulaştı. Kasım ayı ithalatı ise 30,7 milyar dolar olarak gerçekleşirken, ithalatın dörtte birini enerji oluşturdu. Böylelikle Kasım'da dış ticaret açığı yüzde 61 artışla 8,8 milyar dolar oldu. Ocak-kasım döneminde ise dış ticaret açığı 99,8 milyar dolara yükseldi. Otomotiv 2,9 milyar dolarla kasım ayında en fazla ihracat gerçekleştiren sektör oldu. Kimyevi maddeler ve mamulleri 2,6 milyar dolarla ikinci, hazır giyim 1,6 milyar dolarla üçüncü sırada yer aldı. Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM), kasım ayı ihracat rakamlarını Adana'da açıkladı. Adana Ticaret

Odası'nın yeni merkez binasında gerçekleşen törene Ticaret Bakanı Mehmet Muş, TİM Başkanı Mustafa Gültepe, Adana Sanayi Odası Başkanı Zeki Kıvanç, Adana Ticaret Odası Başkanı Bayram Yücel, TİM yönetim kurulu başkan yardımcıları Ahmet Güleç ve Çetin Tecdelioğlu ile çok sayıda ihracatçı katıldı.

“Sıkılaşıma küresel borç sorununu tetikliyor”

Toplantının açılışında konuşma yapan Ticaret Bakanı Mehmet Muş, küresel enflasyon sorununa dikkat çekerken, dünyada yavaşlayan büyümenin, 2023'te de devam edeceğinin öngörüldüğünü ifade etti. Uluslararası raporların önümüzdeki yıl da daha yavaş bir küresel büyümeye ve daha yüksek borçlanma maliyetlerine işaret ettiğine değinen Bakan Muş, mali sıkılaşımanın büyümeyi aşağı çekip küresel borç sorununu tetiklediğini vurguladı. Buna karşın Türkiye ekonomisinin büyüme ve dış ticaret performansı ile dikkat çektiğini belirten Bakan Muş, ihracatın büyümenin itici gücü olmaya devam ettiğini söyledi. OVP'de öngörülen 2022 için yüzde 5 büyüme hedefine ulaşılmamasının öngörüldüğünü kaydeden Bakan Muş, Rusya- Ukrayna Savaşı, enerji krizi ve dış talepteki yavaşlamaya rağmen Türkiye ekonomisinin dinamizmini koruduğunu ifade etti.

Kasımda ihracatın yüzde 1,9 artışla 21,9 milyar dolara ulaştığını aktaran Bakan Muş, ithalatın ise kasımda 30,7 milyar dolar olarak gerçekleştiğini ifade etti. Enerji ithalatının bahsi geçen ayda yüzde 17,4 artışla 7,7 milyar dolara ulaşarak toplam ithalatın dörtte birini oluşturduğuna dikkat çeken Bakan Muş, bunun yanında Türkiye'nin altın ithalatındaki artışın da sürdüğünü vurguladı. Bakan Muş'un verdiği bilgiye göre, altın ithalatı kasımda yüzde 2567 artışla 2,6 milyar dolara ulaştı. Ocak-Kasım döneminde ise altın ithalatı yüzde 242 artışla 17,8 milyar dolar olarak kayıtlara geçti. Paritenin dış ticaret rakamları üzerindeki olumsuz etkilerinin de sürdüğünü kaydeden Bakan Muş, “Parite etkisiyle dış ticaret açığımız Ocak-Kasım döneminde yaklaşık 3 milyar dolar daha fazla gerçekleşmiştir” dedi.

Otomotivde de ithalat artıyor

Geçtiğimiz yıl başta otomotiv olmak üzere çeşitli sektörlerde yaşanan çip tedarikine ilişkin sıkıntıların hafiflemesiyle küresel otomotiv piyasasının canlanmaya başladığını belirten Bakan Muş, “Bu kapsamda, Kasım ayında motorlu kara taşıtları ithalatımız yüzde 40 artışla 1,9 milyar dolar olmuştur. Dolayısıyla bu ayki dış ticaret açığımızda enerji, altın ve otomotiv kalemlerindeki ciddi artışın payı bulunmaktadır” ifadelerini kullandı. Hizmet gelirlerinin seyahat ve taşımacılık gelirlerinin de önemli etkisiyle güçlü seyrini sürdürdüğünün altını çizen Bakan Muş, 2022 Ocak-Eylül döneminde yüzde 69,4 oranında artışla 31,3 milyar dolar seyahat geliri elde edildiği bilgisini verdi. Bakanlık olarak, küresel belirsizliklerin büyüdüğü bir dönemde ihracatçılara her türlü desteği vermeye devam ettiklerini söyleyen Bakan Muş, sözlerini şöyle sürdürdü: “Öncelikle, geleneksel ihraç pazarlarımızdaki daralmayı öngörerek yıl ortasında devreye aldığımız Uzak Ülkeler Stratejisi'yle ihracatçılarımızın Asya ve Güney Amerika gibi uzak pazarlarda tutunmaları için

onlara destek oluyoruz. Böylece ihracat menzilimizi ve ürün çeşitliliğimizi genişletiyor, 18 ülkeye yönelik ülke özelinde eylem planları uyguluyoruz.”

TİM Başkanı Mustafa Gültepe, toplantıda yaptığı konuşmada 2022 için belirledikleri 250 milyar dolarlık hedefe emin adımlarla ilerlediklerini söyledi. 21,9 milyar dolarlık kasım ayı ihracatının tarihin en yüksek kasım ayı ihracat rakamı olduğunu aktaran Gültepe, “Ocak-Kasım dönemindeki 11 aylık ihracatımız, yüzde 13,9 artışla 231,2 milyar dolara ulaştı. Son 12 ayda ise 253,5 milyar dolarlık bir ihracata imza atmış olduk. 2022’ye başlarken belirlediğimiz 250 milyar dolarlık hedef için son düzlüğe girmiş bulunuyoruz. İnşallah aralık ayını da en iyi şekilde tamamlayıp hedefe ulaşmanın gururunu paylaşacağız. Bir ay sonra Cumhurbaşkanımızın katılımıyla tarihimizin en yüksek yıllık ihracat rakamını açıklayacağız. Kasım ayında otomotiv 2,9 milyar dolarla ihracatımıza en fazla katkıyı veren sektörümüz oldu. İlk beşteki diğer sektörlerimiz 2,6 milyar dolarla kimya, 1,6 milyar dolarla hazır giyim, 1,4 milyar dolarla elektrik-elektronik ve 1,3 milyar dolarla çelik şeklinde sıralandı. Elektrik ve elektronik, hububat, bakliyat, makine, savunma ve havacılık ile zeytin ve zeytinyağı sektörlerimiz tarihlerinin en yüksek aylık ihracatını gerçekleştirdi.”

Ihracattan büyümeye 2,9 puanlık katkı

Türkiye ekonomisinin yılın üçüncü çeyreğinde yüzde 3,9 büyüdüğünü, mal ve hizmet ihracatının büyümeye 2,9 puan katkı verdiğini hatırlatan Gültepe, “İlk iki çeyreğe göre büyüme hızında bir düşüş görüyoruz. Bu düşüş ana pazarlarımızdaki ekonomik durgunluktan kaynaklanıyor. Bir süredir beklediğimiz gibi yurt dışı talep düşüşüne bağlı negatif gelişmelerin sonuçlarını görmeye başladık. Üstelik küresel piyasalardaki belirsizlik artarak sürüyor. Etrafımızı saran sis bulutu nedeniyle önümüzü görmekte zorlanıyoruz” diye konuştu.

İHRACATÇILAR FİNANSMAN SORUNLARININ İYİLEŞTİRİLMESİNİ İSTİYOR

Küresel ticarete dönemsel iniş ve çıkışların olabildiğini söyleyen TİM Başkanı Mustafa Gültepe, şöyle devam etti: “İhracatımızı iki yıl içinde 300 milyar doların üzerine çıkarmayı hedefliyoruz. Uzun vadede ise Türkiye’yi ihracatta ilk 10 ülke arasına sokma vizyonu ile çalışıyoruz. Bu hedefler için ihracatımızı her yıl en az yüzde 10 artırmalıyız. Dolayısıyla yeni yatırım yapmamız, mevcutların teknolojilerini yenilememiz gerekiyor. Böylesine kritik bir süreçte finansmana erişim şartlarının iyileştirilmesi önem arz ediyor. Son haftalarda ticari kredi büyümelerinde kısmi bir artış başladı. Firmalarımızın yatırım iştahını canlı tutmak, ihracatı sürdürülebilir kılmak ve istihdamı artırmak için bu büyümenin ivmelenecek sürecini ümit ediyoruz. Ekonomimizin lokomotifine haline gelen ihracatın hız kesmemesi ve geleceğe en iyi şekilde hazırlanabilmemiz için finansmana erişim hayati önem taşıyor. Hükümetimiz bugüne kadar ihracata ve ihracatçımıza desteğini hiç esirgemedi. Finansmana erişim konusundaki sıkıntıların da en kısa sürede aşılacağına inanıyorum.”

05.12.2022

Suudi Arabistan'a ihracat 9 kat arttı

TİM Başkanı Mustafa Gültepe, kasım ayında 45 ilin ihracatını artırdığını, en çok ihracat yapan ilk beş ilin ise İstanbul, Bursa, Kocaeli, Ankara ve İzmir şeklinde sıralandığını bildirdi. Kasımda ihracat birim fiyatının kilogramda 1,7 dolara yükseldiğini anlatan Gültepe, şunları söyledi: "Türkiye'nin geçen ay en çok ihracat yaptığı ülkeler Almanya, ABD ve Irak şeklinde sıralandı. 125 ülkeye ihracatımızı artırdık. Filipinler'e 10 kat, Suudi Arabistan'a 9 kat ihracat artışı kaydettik. Özellikle Suudi Arabistan'a ihracatımızda önemli bir toparlanma süreci yaşıyoruz."

EYT'de KGF hazırlıkları başladı

Hazine ve Maliye Bakanı Nureddin Nebati, "EYT ile ilgili işverenlerin karşılaşacağı kıdem tazminatı yükünü, Hazine destekli KGF kefaletiyle karşılayabilecekleri kredi paketi için hazırlıklar başlatıldı" dedi.

İş dünyasının beklediği EYT'lilerin kıdem tazminatı ile ilgili finansman desteği ile ilgili çalışmalar başladı.

Hazine ve Maliye Bakanı Nureddin Nebati, "EYT ile ilgili işverenlerin karşılaşacağı kıdem tazminatı yükünü, Hazine destekli KGF kefaletiyle karşılayabilecekleri kredi paketi için hazırlıklar başlatıldı." dedi.

Nebati, Twitter hesabından, emeklilikte yaşa takılanlara (EYT) yönelik düzenlemeye ilişkin yaptıkları hazırlıklar konusunda paylaşımda bulundu.

EYT ile ilgili Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından çalışmalar yapıldığını anımsatan Nebati, "Bu çerçevede, işverenlerimizin karşılaşacağı kıdem tazminatı yükünü, uygun finansman koşullarıyla Hazine Destekli Kredi Garanti Fonu (KGF) kefaleti ile karşılayabilecekleri bir kredi paketi konusunda Hazine ve Maliye Bakanlığımızca hazırlıklar başlatılmıştır." ifadesini kullandı.

Ticari krediye yüzde 50 oranı için blokaj

Bankalar TL mevduatta yüzde 50 oranını yakalayabilmek için yeni uygulamaları devreye aldı. Ticari krediyi hemen kullandırmayan ve vadesiz mevduatta tutan bankalar hem maliyeti düşürüyor hem de oranı yakalıyor.

Şebnem TURHAN

Bankalar, ek menkul kıymet tutma zorunluluğundan kurtulabilmek için Merkez Bankası'nın getirdiği TL mevduatta yüzde 50 oranını yakalayabileceği yeni fikirleri uygulamaya alıyor. Sektörde son dönemde en yaygın uygulama müşteriye ticari krediyi hemen kullandırmayıp blokaj uygulamak ve bunu vadesiz mevduata aktarmak. Bankacılık kaynakları kamu bankalarının bunu 3-4 aydır uyguladığını dile getirirken artık birçok yerli ve özel bankayı da bu yola yönlendirdiğini vurguladı. Kaynakların verdiği bilgiye göre ticari kredinin vadesiz mevduatta tutulması hem TL mevduat oranı artıyor hem de TL mevduat için verilen yüksek faizin gerilemesini sağlıyor. Kaynaklar bazı bankaların yılsonuna kadar da blokaj uygulayabildiğini belirtti.

Bankacılık sektörünün son dönemdeki en büyük derdi TL mevduatta yüzde 50 oranını yakalamak. Merkez Bankası hem bankalara bu oranın altında kaldıkları takdirde ek menkul kıymet tutma hem de yabancı para zorunlu karşılık tutarı üzerinden bankaya komisyon ödemeleri zorunluluğu getirdi. Bankalar döviz mevduatı dönüşüm oranı üzerinden ek menkul kıymet tutuyor ve komisyon uygulamasına tabi tutuluyordu. Yeni yılla birlikte artık dönüşüm oranı kalktı ve her iki durum için de artık

TL mevduatın toplam mevduat içindeki payı önemsenecek. İşte bu durum bankaların TL mevduat yarışına başlamasına ve akıl almaz yeni yöntemlerle TL mevduat payını artırmaya itti.

Hem maliyeti düşürüyor hem oranı yükseltiyor

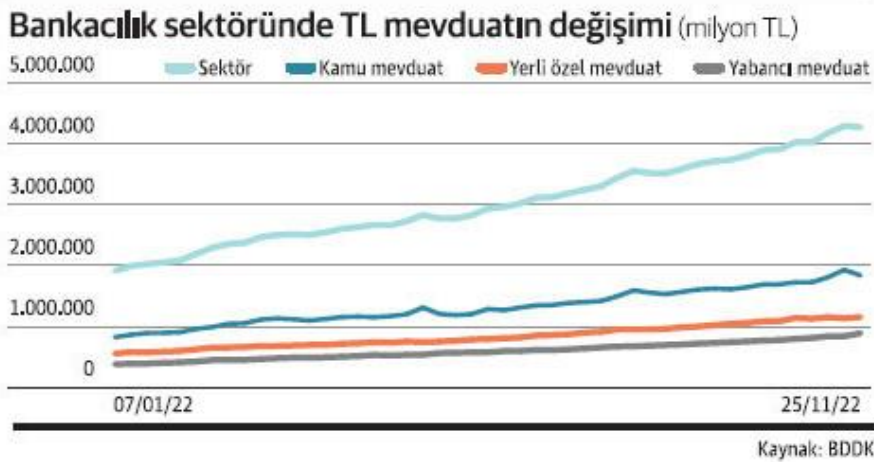
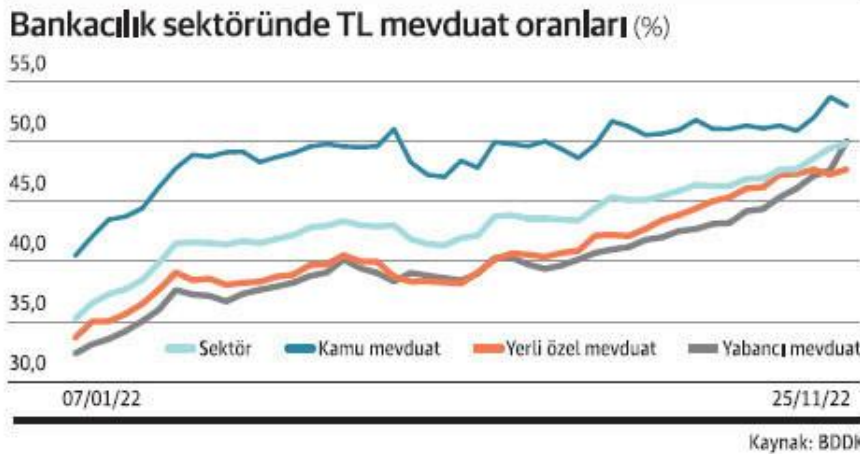
TL mevduat faizleri Merkez Bankası'nın 18 Ekim'de menkul kıymet tesisine yönelik yaptığı değişikliklerin ardından artışa geçti. Bankacılık sektörü uzun vadeli düşük faizli ek menkul kıymet tutmak yerine TL mevduat oranını yakalayabilmek için yüzde 30'a varan TL mevduat oranları uyguladı. Merkez Bankası ve Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu'nun (BDDK) uyarılarına rağmen yüksek TL mevduat faizi devam ediyor. Yüksek faizin yeterli gelmediği noktada ise finans mühendisliği devreye giriyor. Bankacılık kaynakları kamu bankalarının 3-4 aydır ticari kredilerde uyguladığı blokajın artık sektörde yaygın uygulandığını dile getirdi. Kaynakların verdiği bilgiye göre bankalar ticari krediyi hemen müşteriye kullanırlı yapıyor belli bir oranı ve bazen de tamamı vadesiz mevduata aktarıyor. Bazı özel bankaların yüzde 30 blokaj uyguladığı ve bunun için de müşterilerine sözleşme imzalattığını kaynaklar belirtirken bu miktarın da vadesiz mevduatta 15 gün 1 ay tutulduğu vurguladı. Kaynakların verdiği bilgiye göre bazı bankalar ise tamamına blokaj uyguluyor ve aralık sonuna kadar da kullanıma açmıyor. Bankacılık kaynakları zaten finansman sıkıntısı yaşayan tüzel kişilerin kredisine yönelik blokajı mecburen kabul ettiğini belirtirken bankaların ise bu durumdan iki türlü kazanç elde ettiğine dikkat çekti. Kaynakların verdiği bilgiye göre düşük kredi faizlerine karşılık yüksek mevduat faizlerinin olduğu ortamda krediyi vadesiz TL mevduatta tutmak bankaların maliyetini düşürüyor. Bunun yanı sıra TL mevduat oranı da mevduat faizi maliyeti olmaksızın artmış oluyor. Bankacılık kaynakları hem BDDK'nın hem de Merkez'in bankalara uyarıda bulunduğunu vurguladı. Öte yandan BDDK verileri tüzel kişilerin vadesiz mevduatında son aylarda hareketlilik olduğunu da ortaya koydu. Haziranda tüzel kişilerin vadesiz mevduatının 5 haftalık hareketli ortalamasının toplam mevduatlar içindeki oranı yüzde 23 iken 18 Kasım itibarıyla yüzde 25'e ulaştı.

Sektörde 11 ayda 14.6 puan artış yaşandı

Merkez Bankası'nın liralama stratejisi kapsamında attığı adımlarla beraber bu yıl TL mevduat oranını en hızlı artıran bankacılık grubu yabancı mevduat bankaları oldu. 2022'nin ilk haftasında TL mevduat oranı sadece yüzde 32,33 olan yabancı mevduat bankaları 25 Kasım haftasına gelindiğinde TL mevduat oranlarını 17.71 puan artırmayı başardı. Kamu mevduat bankalarında da yaklaşık 11 ayda TL mevduat oranındaki artış 12.45 puan oldu yılın ilk haftasında kamu mevduat bankalarının da TL mevduat oranı yüzde 40,45 ile yüzde 50 sınırının altında bulunuyordu. Yerli özel mevduat bankalarında ise 11 ayda 14 puanlık artış yaşandı ve TL mevduatın oranı yüzde 33,64 seviyesinden yükseliş gösterdi. Sektörde ise 14.58 puanlık bir yükseliş oldu.

Yabancı mevduat bankaları yüzde 50'yi yakaladı

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu'nun verilerine göre Merkez Bankası'nın 18 Ekim'deki ek menkul kıymet alımına yönelik yaptığı düzenlemenin ardından bankacılık sektöründe TL mevduatın oranı hızla artış trendine girdi. 14 Ekim haftasında sektörün tamamında yüzde 46,85 olan TL mevduat oranı 25 Kasım itibariyle yani yüzde 49,7 ile yüzde 50 sınırına dayandı. Sektörün tümünde TL mevduatın oranı 14 Ekim'den bu yana 2.94 puan yükseldi. Kamu mevduat bankalarında 14 Ekim haftasında yüzde 51,28 olan TL mevduat oranı ise 18 Kasım itibariyle yüzde 52,9'a çıktı yani 1.62 puan artış yaşandı. Yerli özel mevduat bankalarında ise sektöre göre daha yavaş bir artış yaşandı. 14 Ekim haftasında yüzde 46,06 olan TL mevduat oranı 14 Ekim'den bu yana yerli özel mevduat bankalarında 1.59 puanlık artışla yüzde 47,65'e çıktı. Ve halen daha yüzde 50 sınırının altında kaldı. Yabancı mevduat bankaları bu TL mevduat oranını en hızlı artırmayı başaran grup oldu. 14 Ekim haftasında TL mevduat oranı yüzde 44,17 olan yabancı mevduat bankalarının 25 Kasım'daki TL mevduat oranı 5.87 puanlık artış sayesinde yüzde 50,04'e çıktı. Yabancı mevduat bankaları hem ilk kez TL mevduat oranında yerli özel mevduat bankalarını geride bırakmayı başardı hem de yüzde 50 sınırını yakaladı.

Enflasyon rakamları açıklandı

TÜİK'e göre tüketici fiyatları kasımda yıllık yüzde 84,39 arttı. ENAG ise yıllık enflasyonun kasımda yüzde 170,70 olduğunu açıkladı.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), kasım ayı enflasyon rakamlarını açıkladı. Ekimde yüzde 85,51 olan yıllık tüketici enflasyonu (TÜFE), kasımda yüzde 84,39 olarak gerçekleşti. Kasımda aylık enflasyon ise yüzde 2,88 oldu.

Böylece kasımda baz etkisi devreye girdiği için enflasyon son 24 yılın zirve seviyesinden sınırlı da olsa gerilemiş oldu. Reuters anketine katılan ekonomistlerin beklentisi, tüketici fiyatlarında aylık yüzde 3, yıllık yüzde 84,65 yükseliş olması yönündeydi.

Bağımsız akademisyenlerin oluşturduğu Enflasyon Araştırma Grubu (ENAG) ise kasımda aylık enflasyonu yüzde yüzde 4,24 yıllık enflasyonu ise 170,70 olarak hesapladı.

TÜFE'deki (2003=100) değişim 2022 yılı Kasım ayında bir önceki aya göre yüzde 2,88, bir önceki yılın Aralık ayına göre yüzde 62,35, bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 84,39 ve on iki aylık ortalamalara göre yüzde 70,36 olarak gerçekleşti.

EN YÜKSEK AYLIK ARTIŞ GIDADA

Bir önceki yılın aynı ayına göre en az artış gösteren ana grup yüzde 35,87 ile haberleşme oldu. Buna karşılık, bir önceki yılın aynı ayına göre artışın en yüksek olduğu ana grup ise yüzde 107,03 ile ulaştırma oldu.

Ana harcama grupları itibarıyla kasımda bir önceki aya göre en az artış gösteren ana grup yüzde -1,42 ile giyim ve ayakkabı oldu. Buna karşılık, 2022 yılı kasım ayında bir önceki aya göre artışın en yüksek olduğu ana grup ise yüzde 5,75 ile gıda ve alkolsüz içecekler oldu.

Kasımda, endekste kapsanan 144 temel, 17 temel başlığın endeksinde düşüş gerçekleşirken, 8 temel başlığın endeksinde değişim olmadı. 119 temel başlığın endeksinde ise artış gerçekleşti.

İşlenmemiş gıda ürünleri, enerji, alkollü içkiler ve tütün ile altın hariç TÜFE'deki değişim, 2022 yılı Kasım ayında bir önceki aya göre yüzde 2,73, bir önceki yılın aralık ayına göre yüzde 54,68, bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 76,18 ve on iki aylık ortalamalara göre yüzde 61,31 olarak gerçekleşti.

2023 düzenlemeleri için son düzlüğe girilmek üzere...

Alaattin AKTAŞ

05 Aralık 2022 Pazartesi

✓ TÜİK'in bugün açıklayacağı kasım enflasyonu ile birlikte 2022'nin nasıl kapatılacağı daha tahmin edilebilir hale gelecek. Zaten gidişat yüzde 65-70 arasında, ağırlıkla da yüzde 67'ye işaret ediyor.

✓ Memur ve emekli zammı ile asgari ücret artışında bugün açıklanacak oran önemli. Ancak daha da önemlisi seçim anketlerinin ne söylediği.

TÜİK bugün kasım ayının fiyat endekslerini açıklayacak ve yılın tümüne ilişkin fotoğraf artık daha net olarak ortaya çıkacak. Kasım ve aralıkta yüzde 3 dolayında artışlar görebiliriz. Bu düzeyde bir gerçekleşme durumunda 2022 yılının fiyat artışı yüzde 67 olacak. Çok daha geniş aralıkta ifade edersek yılı yüzde 65-70 arasında kapatacağız. Zaten orta vadeli programda dile getirilen oran da yüzde 65.

Bugün açıklanacak kasım oranıyla birlikte yıllık bazda zirveden iniş başlayacak. Çok muhtemeldir ki ekim sonundaki yüzde 85.51 zirveye işaret ediyor.

Kasım oranı yüzde 3.51'den düşük gelirse, ki beklenti o yönde, yıllık oran da bir miktar gerileyecek.

Ama asıl gerileme tabii ki aralıkta başlayacak. Kasım ve aralık yüzde 3'lük artışlarla geçildiği takdirde kasım sonunda yüzde 84.6'ya inecek olan yıllık artış, aralıkta tam 17 puan birden düşerek yüzde 67.4'e gerileyecek.

Bakalım **"Enflasyonun belini kırdık"** denilerek ilk davul nerede çalınacak!

Dizler kırıla kırıla halay çekildikten sonra dağılma zamanı geldiğinde eve gidilirken alınan ürünlerin fiyatının ocakta aralık ve kasıma göre yine arttığı görülecek. Ama

olsun; kasımda yüzde 85 olan yıllık artış aralıkta yüzde 67'ye indi mi, indi! Fiyatlar ocakta önceki aylara göre artmaya devam etse de olur!

Zam oranını anketler belirleyecek

2022'nin enflasyon oranının ne olacağını iyi kötü biliyoruz; en geniş marjda bile yüzde 65-70 arası. Ama yine de bugün açıklanacak kasım oranıyla durum daha da somut hale gelecek.

Kasım ve aralıkta yüzde 3'lük artışlarla yıl yüzde 67'de tamamlandığında yılın ikinci yarısındaki artış da yüzde 17.60 düzeyinde gerçekleşmiş olacak.

Memur ve emeklilere bir kere bu yüzde 17.60'lık fark ödenecek. Son toplu sözleşme gereğince yüzde 8'lik zam da yapılacak. Bu oranları üst üste toplamak doğru bir yaklaşım değil tabii ki, bir önceki zammın düşülmesi ve bileşik hesaplama yapılması gerekiyor.

Mevcut durumda bu şekilde yapılacak hesaplamalar sonrasında bulunacak artış oranının aslında pek de önemi yok. Uygulanacak artış oranı ekonomik olmaktan çok siyasi bir karar çünkü.

Enflasyon farkının ne olacağı üç aşağı beş yukarı belli; bu enflasyon farkının üstüne uygulanacak zam oranı zaten belli... Ama toplam artış oranını şu aşamada aslında kimse bilmiyor. O oranın ne olacağını seçim için yapılan anketlerin sonuçları belirleyecek.

Cumhur ittifakı seçimi kazanma şansını düşük gördüğü ölçüde artışı yukarı çekecek.

Maaşlardaki artış oranının hesaplanandan yüksek belirlenebileceğini söyledikçe zaman zaman şu itiraz dile getiriliyor:

“Zam oranı toplu sözleşmeye göre zaten belli, enflasyon farkı da eklenecek ve toplam artış ortaya çıkacak. Bunun dışında bir oran nasıl olur ki?”

Ben de bunu söyleyenlere şunu soruyorum:

“Diyelim bu şekilde bulunan oran yüzde 20 oldu. Ama iktidar tuttu ve dedi ki ‘Ben memuruma, emeklime yüzde 40 zam yapıyorum’, kim itiraz edecek ya da niye itiraz edecek?”

Dolayısıyla seçim anketlerini iyi izlemekte yarar var.

Galip olan yine de enflasyon

Kaldı ki enflasyon ölçüsünde artırılmış maaş ve ücretler bile yalnızca ilgili ay ya da izleyen birkaç ay enflasyonun üstünde kalınmasını sağlıyor, o kadar.

05.12.2022

Bu yılın ilk yarısı bunun en tipik örneğidir. Bu yılbaşında memura yüzde 7.5 artış verildi ve yapılan bu artışla oluşan maaş altı ay boyunca sabit kaldı. Oysa fiyat artış hızı yalnızca ocak ayında yüzde 11.10'a ulaştı ve zammın ömrü bir ay bile olmadı. (ekonomim. com 6 Haziran 2022.)

Dolayısıyla önemli olan yüksek zam vermek değil, fiyatların artışını önleyebilmek, en azından yavaşlatabilmek. Ama sandığa gidilirken 2023'te işin tümünden kolayına kaçılacak ve tek yapılacak yüksek zamlarla ağızlara bir parmak bal sürmek olacaktır.

ASGARİ ÜCRET ARTIŞI DA BİR BAŞKA MERAK KONUSU

Hem çalışan, hem işveren; tüm kesimleri çok yakından ilgilendiren bir başka konu da kuşkusuz asgari ücret.

Asgari ücret her ne kadar işçi, işveren ve hükümeti temsilen beşer kişinin katılımıyla oluşan 15 kişilik komisyon belirliyorsa da nihai sözü hükümetin söylediği ortada.

Asgari ücret konusunda da tıpkı memur ve emekli zammında olacağı gibi seçim anketlerinin ne söylediğine bakılarak bir karar verilecek. Bu kararı da iktidar verecek.

Halen 5.500 lira olarak uygulanmakta olan asgari ücretin 10 bin liraya çıkarılacağını söyleyen de var, bu kadar artış yapılamayacağını ve tutarın 8-9 bin lira dolayında kalacağını söyleyen de...

Asgari ücretin çok boyutu var

Asgari ücret tek bir ücreti gibi düşünmek, yalnızca çalışanı ilgilendiren bir ücret gibi dikkate almak tabii ki söz konusu olamaz.

Bir tarafta bu ücreti ödeyecek olan kesim var. Çalışan cebine girecek net tutara bakar elbette ama bu ücret ödeyecek olanın cebinden çıkan çok daha fazla. Çok artırılmış bir asgari ücret bu ekonomik koşullarda nasıl ödenecek? İşveren dönüp dolaşıp yine devletten destek talep edecek.

Ülkenin yarısı asgari ücretli olmuşken, daha da artırılabilecek ücretle bu oran biraz daha yukarı çıkacak. Bugünün asgari ücretini bile kağıt üstünde ödeyenler, yarın bu uygulamaya daha çok başvuracak.

Asgari ücretteki artış çalışanlara biraz nefes aldırarak ama işten çıkarmaları tetikleyebilecek bir etki de doğuracak.

Ama seçime giderken her şey günlük yaşanıyor; uzun vadeli çözüm peşinde olan var mı ki?

EYT'DE DE SONA YAKLAŞILIYOR

Yıllardır sürüncemede bırakılıp seçim döneminde hatırlanan bir sorun da tabii ki EYT. Artık sona yaklaşıyor. Herkesin memnun olmasını sağlamayacaksa da çeşitli formüller üstünde çalışılıyor.

Yıllarca bu uygulamadan dolayı sıkıntı çekenler biraz olsun rahat bir nefes alacak ama bu kez de iş alemini bir kaygı sardı. İşveren kesimi, EYT'lilerden kaynaklanacak kıdem tazminatı yükü ve nitelikli işgücünü kaybedecek olmaktan dolayı kaygı duyuyor.

İş alemi hem kıdem tazminatı yükü için bir şekilde destek bulabilmek, hem işe devam etmek isteyecek olanlar için prim desteği sağlayabilmek adına girişimlerini sürdürüyor.

Aralık ayı bu konunun da büyük ölçüde netleşeceği bir ay olacak.

Dolayısıyla yıl sonuna kadar ekonomi gündemi çok yüklü...

Leonardo'larımız ellerin oluyor

Şeref OĞUZ

05 Aralık 2022 Pazartesi

Türkiye bir yılda **30 bin yazılımcı** kaybetti. Üstelik onlara çok ihtiyacımız olmasına rağmen. Yazılım Sanayicileri Derneği (YASAD) Başkanı **Gönül Kamalı**, göç edeceklerinin sayısının **100 bine** çıkabileceğini söylüyor. Göç sebebi; **düşük maaş** ve **uzun çalışma saatleri**... Bir de bana göre **onları önemsemeyişimiz**.

Sultan II. Beyazıt'a Cenova'dan gemi ile gelen bir iş başvurusu mektubu var... Talep edilen pozisyon; **mimar ve mühendislik**... Başvuru sahibi ise, kayıtlara **Likardo Usta** diye geçirilen **Leonardo da Vinci**... Mektubun **Topkapı Müzesi** arşiv kayıtları için yapıla tercümesi şöyle;

“Ben kulunuz **değirmen** konusunu düşündüm ve Allah'ın inayeti ile **suya gerek kalmadan**, sadece rüzgârdan güç alan bir değirmen yapmanın yolunu buldum. Şükürler olsun ki, gemilerden ip ya da halat kullanmadan, sadece kendi kendine devir yapan bir **hidrolik makine** kullanarak, su çıkarmanın yolunu bulmayı Allah bana nasip etti.”

LEONARDO'YA CEVAP DAHİ VERMEDİK

Ben kulunuz, **İstanbul'dan Galata'ya** uzanan bir köprü yapmak isteğinizi, yapabilecek biri bulunamadığı için **köprüyü yapamadığınızı** duydum. Ben kulunuz nasıl yapılacağını biliyorum. Köprüyü bir bina kadar yüksek yapacağım.

Çok yüksek olduğu için, üzerinden kimse geçmeye razı olmayacak. Öyle bir köprü yapacağım ki, **yelkenleri fora** olsa bile, bir gemi altından geçebilecek. İsteyenleri **Anadolu kıyısına** geçirecek bir **asma köprü** yapacağım. Allah sizi bu sözlere inandırsın. Bu kulunuzun, her zaman hizmetinizde olduğunu bilin...”

İKİ SORU İKİ CEVAP

Leonardo'nun projeleri nelerdi?

Likardo Usta, mektubuna **4 proje ekliyor**. Bir **yel değirmeni**, bir **su boşaltma pompası**, Haliç için **kemerli taş köprü** ve **İstanbul Boğazı için asma köprü**... Peki, sonuç? Likardo ustaya cevap dahi vermedik.

Şimdi durum farklı mı?

Bugün **çılgın projeler** sunanlarımız şükür ki var. Fakat tutumumuz değişmiyor. **Uzay** diyoruz, şeklen yapıyoruz, **çip** diyoruz, "**zaten yaptık**" diye savuşturuyoruz. **Robot** diyoruz; "**mertliği bozar**" efelenmesinde isek, gelmekte olan **cesur dünya** ile nasıl baş edeceğiz?

NOT

GİDEN GENÇLERİ GERİ GETİRECEĞİZ

Bugün **Haliç**'te 4 köprü. Boğaz ise 3'ü üstten, **Marmaray** ve **Avrasya Tüneli** ile alttan aştık. **Liyakati önceleseydik**, bu dev adımları atmaya 400 yıl önce başlayabilirdik.

Bugün **kendi Likardo Usta'larımızın değerini bilmiyor** ve onları **başka ufukları**, **başka yarınları** inşa etsinler diye **yabancıya yağmalatıyoruz**. Beyinlerimize sahip çıkmalıyız.

Gün geçmiyor ki nitelikli insanımız, **valizlerini sürükleyip** dış hatlara yöneliyor. **Bu valizler acaba geri döner mi?** Dönse onları döndüklerine pişman eder miyiz? **Tersine Beyin Göçü** kampanyasında gördük ki geri çağırdığımız süper beyinlerimize, **hayatı dar** ettik.

Özetle bizde **Likardo Usta'ları çalıştıracak kültür iklimi** ve **demokrasi ortamı** oluşmadıkça beyinlerimiz yağmalanacaktır. **Bilen insan yerine bizden insan** tercihindeki **iktidar anlayışıyla** varılacak bir yarın yok.

Eğer kalkınacaksak buna **mecburuz**. Ülkemizi **ilk 10 ekonomide** yer alır hale getireceksek bu adımı atmamız zorundayız. Bütün gelişim okları bizi oraya taşıyacak. **Gençleri er veya geç geri getireceğiz**.

Abdulkadir Selvi

Kılıçdaroğlu Rifkin'le kaç para karşılığında anlaşdı

Kılıçdaroğlu, Merkel'in danışmanı Jeremy Rifkin'i kendisine başdanışman yaptığını ilan edince önce Almanya'daki kaynaklarımla konuştum. CHP'deki yansımalarına baktım.

1- Almanya'da, ABD'de ve Çin'de ciddiye alınan bir isim. İspanya ve Portekiz'deki ünü ise olumsuz.

2- Merkel'e danışmanlık yapmış ama yakın çevrede bulunmamış. Merkel'i Merkel yapan üretim, kalkınma ve istihdam politikalarının mimarı olan ekip arasında yer almamış. Merkel'in politika belirleyen danışmanları onu uzak tutuyorlarmış. Biraz da somut değil, soyut varsayımlar üzerine konuşan biri olarak görüyorlarmış.

3- Rifkin, Merkel'in yakın çalıştığı danışmanlarından biri değilmiş. Uzun aralıklarla gelip yeni trendler konusunda sunum yapıyormuş. Somut politikalar önermek yerine dijitalleşme, çevre, Avrupa Birliği'nin yönelmesi gereken alanlar ve Endüstri 4.0 konusunda sunum yapıyormuş.

4- Endüstri 4.0 sunumlarıyla Çin'de büyük sükse yapmış. Konuşan makinalar konusu Çin Devlet Başkanı Şi'nin idealiymiş. O nedenle ilgi göstermiş.

5- Rifkin'in İspanya ve Portekiz karnesi ise kötü. İki ülkede patlak veren krizin sorumlusu olarak gösterilmiş. Gelen krizi görememekle, iki ülkenin ihtiyacı olan üretim ve istihdama dayalı projeleri hafife almakla suçlanmış.

RIFKIN'E ÖDENEN PARA

6- Rifkin, Kılıçdaroğlu'nun teklifini alınca heyecanlandığını söylemişti. Rifkin'in bu tür sunumlar için günlük ortalama 20 bin dolar ücret aldığı söyleniyor. Artı masraflar... Uçak, otel gibi harcamaların karşılanması gerekiyormuş. Kılıçdaroğlu ile ne kadara anlaştı, orasını bilemiyorum ama aylık 5 sunum yapsa yıllık 1 milyon dolara denk geliyor. Doğrusu Rifkin'i heyecanlandıracak bir ücret. Çünkü her ağzını açtığında kronometre işleyip para yazacak.

7- Kılıçdaroğlu, ticari sırrın arkasına gizlenmeden Rifkin'le ne kadar ücret karşılığı anlaştığını açıklamalı. Çünkü ödeyeceği para kendi cebinden değil, CHP'nin kasasından çıkacak.

8- Rifkin'in şirketinin bir web sayfası var. Eğer banka hesabınızda yüklü bir miktarda dolarınız varsa siz de Jeremy Rifkin'e, "<https://centerforneweconomics.org/people/jeremy-rifkin/>" adresinden ulaşip kendisiyle anlaşabilirsiniz.

İTHAL DANIŞMAN

9- İşin bir de CHP siyasetini ilgilendiren bir yüzü var. Millici bir partiye ithal danışman tartışmaları Kılıçdaroğlu'nun İkinci Yüzyıla Çağrı vizyonunu şimdiden gölgede bıraktı.

10- Rifkin'in toplantıya Türkiye'ye gelmeden video konferans yöntemiyle bağlanması bir iletişim felaketi oldu. Rifkin'in toplantı sırasında salonda olmaması ve CHP'lilere video konferans yöntemiyle seslenmesi, sömürge valisi eleştirilerini de beraberinde getirdi.

SELVİ HANIM'IN UYKUSU

11- Rifkin konuşurken Selvi Kılıçdaroğlu'nun uyuması, toplantının etkisini sıfırladı. "Kılıçdaroğlu'nun eşi dahi heyecan duymadı ki, Türk toplumu bundan neden heyecan duysun" yorumlarına neden oldu. İyi uykular CHP paylaşımları yapıldı.

FAİK ÖZTRAK'IN TWEET'İ

12- Faik Öztrak'ın, "Devlet OVP hedeflerini tespit ve izlemek için, ekonomik ve siyasi skandallarla batan ENRON şirketinin danışmanlığını yapmış McKinsey'i tutmuş. Bizim bürokratlarımızın neyi eksik de yabancı danışman tuttunuz? Bu şirkette bürokrasimizden yetişmiş kaç uzman var?" tweet'i yeniden gündem oldu.

13- CHP'de Faik Öztrak, Selin Sayek Böke ve 6'lı masada Ali Babacan gibi iddialı isimler varken Kılıçdaroğlu'nun ithal danışman getirmesi, CHP'de ve 6'lı masada ekonomist yok mu, değerlendirmelerine konu oldu.

İMAMOĞLU - KAFTANCIOĞLU KRİZİ BÜYÜYOR

Kılıçdaroğlu'nun "İkinci Yüzyıla Çağrı" vizyonu konulu toplantısı Canan Kaftancıoğlu ile Ekrem İmamoğlu arasındaki krizin su yüzüne çıkmasına neden oldu.

Kriz artık sadece iki isim arasında değil, Kılıçdaroğlu'nun tavrı nedeniyle üçlü hale dönüştü.

Kılıçdaroğlu, konuşmasını yapıp kürsüden indikten sonra İmamoğlu ile tokalaşmadı. Toplantı bitip salondan ayrılırken ise soğuk bir şekilde tokalaştılar. Canan Kaftancıoğlu ise sıradan herkesle tek tek tokalaşırken Ekrem İmamoğlu ile tokalaşmadı. Ayrıca mektup yazarak bizi yüzleştirin demesine rağmen Kılıçdaroğlu, İstanbul'da bulunduğu 3 gün boyunca Ekrem İmamoğlu ile görüşmedi.

Kılıçdaroğlu kendisine en ciddi rakip olduğu için Ekrem İmamoğlu ile görüşmüyor. Kılıçdaroğlu'nun desteğini yanına çeken Canan Kaftancıoğlu ise İmamoğlu ile açıktan mücadele ediyor.

İMAMOĞLU'NUN TEPKİSİ

Ama madalyonun bir de öteki yüzü var. Toplantıdan sonra Ekrem İmamoğlu tepkisini, "Halkın sesi, hakkın sesidir" diye tweet atarak gösterdi. Bu gelişmeler İmamoğlu'nun CHP ile gönül bağlarının kopmasına neden oluyor. İmamoğlu'nun gücünü hafife alan hata yapar. Kılıçdaroğlu bu krizi çözmezse, hele hele İmamoğlu'nu yok saymaya devam ederse yanlış yapar. Bir de bakar ki Ekrem İmamoğlu karşısına cumhurbaşkanı adayı olarak çıkmış.

KILIÇDAROĞLU, AKŞENER'E RAĞMEN ADAY OLACAK

Kılıçdaroğlu, cumhurbaşkanı adaylığı konusundaki en önemli çıkışını yapmaya hazırlandığı bir sırada Meral Akşener, Habertürk'te yayına katıldı.

Kılıçdaroğlu ile seçimin kazanılamayacağına ilişkin açıklamalar yaptı. CHP liderinin önünü kesti. Yetmedi, CHP'nin kimi aday göstermesi gerektiğini de tayin etmeye çalıştı. Ekrem İmamoğlu ya da Mansur Yavaş dedi. Böylece Kılıçdaroğlu, aylar öncesinden "3 Aralık'ı bekleyin" diye duyurduğu, cumhurbaşkanı adaylığını ilan etmeye hazırlandığı toplantı öncesinde en büyük darbeyi Akşener'den yemiş oldu.

Peki Kılıçdaroğlu bu durumda geri adım atacak mı? Meral Akşener bile benim adaylığıma karşı, o zaman çekileyim diyecek mi? "Meral Hanım madem Ekrem İmamoğlu ve Mansur Yavaş'ın seçilme şansı olduğunu söylüyor, o zaman onlardan birini aday göstereyim" diye harekete geçecek mi?

KILIÇDAROĞLU'NU ÜZMÜŞ

Kılıçdaroğlu'na yakın isimlerle konuştum. Akşener'in açıklamaları Kılıçdaroğlu'nu üzmüş. Bunu kendisine yönelik bir operasyon olarak değerlendirmiş. Ama cumhurbaşkanı adaylığından geri adım atması söz konusu değilmiş. İkinci Yüzyıla Çağrı konuşmasında, "Ne derlerse desinler, inandığım vizyon yolculuğundan asla

05.12.2022

geri adım atmayacağım ve vazgeçmeyeceğim. Hepiniz şuna inanın, Bay Kemal çıktığı yoldan asla geri adım atmaz” diyerek verdiği mesajın adreslerinden birinin de Akşener olduğu söylendi.

GERİ DÖNÜŞ YOK

Bu saatten sonra kesinlikle bir geri dönüş söz konusu değil. CHP'den 6'lı masaya tek bir isim gidecek. O da Kılıçdaroğlu olacak. “Ortak aday olur ya da çoklu aday olur, ama CHP'nin tek bir cumhurbaşkanı adayı olur. O da Kemal Kılıçdaroğlu olur” dediler.

İbrahim Kahveci

Çıkmaz sokakta sağa-sola dönmek

Çok ama çok zorlandığımı peşinen söyleyeyim. Sorunları ve çözümleri sağlam temellere oturtmak ve dile getirip toplumsal karşılık bulmak önemli.

Ama bu çok zor iş...

Mesela 2010 yılında Yeni Şafak Gazetesi'nde "orta sınıf" sorununu dile getirmeye başlamıştım.

Türkiye'de okumanın değerinin düştüğünü ve o tarihlerde çok övündüğümüz gelir dağılımı düzelmesinin de sağlıklı olmadığını anlatmıştım: Çünkü **düzeliyormuş gibi görülen gelir dağılımında ana sorun şuydu: Orta sınıftan alınıp alt sınıfa veriliyordu; en zengin yüzde 5'in payında pek değişim yoktu.**

İhracat artıyordu ama üretim-istihdam ihracat gibi artmıyordu. Veya verimlilik artışı oluyordu ama bu artış reel ücretlere yansımıyordu. Artan reel ücretler asgari ücret ve asgari memur maaşı ile asgari emekli maaşıydı.

Ne ortalama ücret artıyordu ne de ortalama memur maaşı... Emekli maaşları ise ortalamada geriliyordu.

Yani süslü bir büyüme yaşıyorduk.

Bunun nedeni ise 2005-2007 yıllarında çoktan geçmemiz gereken kalkınma programına geçememiş olmamızdan geliyordu. Kemal Derviş'in "Güçlü Ekonomiye Geçiş" programında bir türlü o 'geçiş'i yapamamıştık.

90'lı yılların kamu hastalığına verilen ilaç olan antibiyotiği 2015 yılında hala almaya devam ediyorduk.

Oysa kamu bütçesi düzelmiş, hatta deli gibi savurgan ve verimsiz harcamalara bile geçmişti.

05.12.2022

“Güçlü Ekonomiye Geçiş” reçetesi yeni hastalığımız olmuş, aşırı antibiyotik alımı böbreklerimizi iflas ettiriyordu.

Bunları 10 yıldan uzun süre yazdım. 2008-2018 arası defalarca ama defalarca yazdım.

Sürekli kredi-faiz ekseninde ekonomi yönetimi ile faiz bağımlısı ama verimsiz bir ekonomi oluşturduk. Şimdi o verimsizliğin beklenen sonucu olarak düşük ücretli, fakirliğe dayalı bir modele hapsoldük.

Buradan nasıl çıkacağız?

Önceki gün CHP'nin “İkinci Yüzyıl” panelinden dinlediklerimin özeti ile konuya girelim.

Önce şu kuralı belirteyim (kim yazmış bilmiyorum ama çok doğru olan kural)

- 1-) Eğer birileri, başkasının parasını başkası için harcıyorsa; ne kalitesine bakar, ne fiyatına.
- 2-) Eğer bir insan kendi parası ile başkasına bir şey alıyorsa; sadece fiyatına bakar.
- 3-) Eğer birileri, başkasının parasını kendisi için harcıyorsa; sadece kalitesine bakar.
- 4-) Kendi parası ile kendine bir şey satın alıyorsa bir insan, hem fiyatına hem de kalitesine bakar.

Buradan çıkan ilke nedir: 4. maddede yer alan kalite ve fiyatın uyuşması. Toplam ekonomiyi yükseltmenin ve sürdürülebilir kılmanın yolu kalite ve fiyatı en uygun şekilde oturtmak gerekir.

Türkiye’de çok fazla ve kontrolsüz şekilde neo-liberalizm eleştirisi yapılıyor. Eğer SOL mantıkla işler yürüseydi 1970’lerde artan ve 80’lerde artık tıkanan KİT modelli kamu ekonomisi iflas eder miydi? 1929 buhranı sonrası ortaya konulan Keynesyen politikalar neden çöktü ve Arz İktisadı ortaya çıktı?

Başkasının (milletin) parasını kendi çıkarı için kullanan kamu sistemi (siyaset) aslında tıkanmıştı. 10 kişilik işe 100 kişi alınıyor, yapılmaması gereken yerlere kamu parası ile batacağı baştan belli olan fabrikalar kuruluyordu.

Velhasıl neo-liberalizm ve arz iktisadı bir ihtiyaçtan doğdu. Ama onunda aşırısına gittik ve artık finansallaşma yolu ile zengin daha zengin, fakir ise daha fakir oldu.

05.12.2022

“Girişimciyi destekle ki, fakire iş açsın, gelir artsın” mantığı finansallaşma ile adeta zengin dostu politikalara yol açtı. Ülkelerin GSYH'ları artarken aynı ülkelerde kişi başına gelir de artıyordu ama ücretliler tam tersine fakirleşiyordu.

Nitekim bugün bir çok ülkede ortaya çıkan otokratik liderlikler bu yüzdendir.

1929 buhranının ve gelir dağılımı bozukluğunun getirdiği Mussolini-Hitler-Franco gibi diktatörlüklere bugünlerde otokratik liderlikler olarak rastlıyoruz.

Ne tesadüf değil mi?

Peki, çözüm nasıl olacak?

Hem ücretlerin artırılması hem de istihdamın artırılması gerekiyor.

Eski Keynesyen Sol ile mi yoksa yeni liberal Sol ile mi çıkışa gideceğiz?

Bugün bir çok belediyede hala eski sol mantığı ile işlerin yürüdüğünü görüyoruz. **Belediye istihdamını ve ücretlerini** artırarak hizmet odaklı belediyecilik değil, bir zümre odaklı belediyecilik ortaya çıkıyor.

Oysa kaynakların hizmet odaklı yürütülmesi daha kapsayıcı bir sonuç ortaya çıkartır.

Ücretin piyasada belirlenmesi gerektiğini (sendikaların asla ve asla ücret sendikacılığı yapamayacağı bir yeni dönem...her bir çalışanın da zorunlu sendikalı olduğu) ama **kamu ücretlerinin de ortalama ücrete endeksleneceği bir model**. Finansallaşma üzerinden zenginleşmenin ve rantın aşırı vergilendirileceği ama üretim ve paylaşımcı (istihdam) girişimlerin ise destekleneceği bir model.

Sümerbank anlayışının temsil ettiği KİT modeli yerine Kamu-Özel İşbirliğine dayalı Güney Kore Modeline benzer yüksek teknolojik kalkınma... (Bunu kısmen savunma sanayinde başardık)

Önceki gün Faik Öztrak ve Selin Sayek Böke bu konuda çok önemli işaretler verdiler. Kamucu ama KİTçi değil... Kalkınmacı ama kontrollü ve planlı...

Çıkmaz sokakta sağa sola dönmenin bir mantığı yoktur. Mesela çıkmaz sokaktan çıkmayı başarmaktır. İhtiyacınız ne ise yeri gelir sağa dönersiniz yeri gelir sola...

Bugün Dünya ülkelerinde otokratik liderlikler oluşuyorsa bunun aşılmasının tek yolu refahın oluşması ve adil şekilde dağıtılmasından geçiyor.

05.12.2022

Giriřimcilikte sağa dönersiniz ama paylaşımda yolunuz sola çıkar. Mesele tek yönlü arayışta değil, varacağınız hedefe giderken doğru istikamette olmanızdır.

Not: Bu konuyu uzun uzun ve diğer politikalarla tamamlayıcı bir çerçevede anlatmak isterdim ama bugünlük bu kadarla yetinelim.

Bir çalışanın 10 yıl içinde tasarrufları ile bir ev ve araba alması gerekir. Türkiye'de bugün sadece açlığa çalışır duruma geldiysek çıkmaz sokağın tam da içindeyiz demektir.

Sağa sola bakmayın, hedefiniz varış noktası olsun yeterli....

05 Aralık 2022, Pazartesi

BAŞYAZI MEHMET BARLAS

CHP'nin geleceği ABD'li kayyuma emanet

Türk siyasetinde üslup farkı rekabet kavramını devre dışı bıraktı. Özellikle CHP lideri Kılıçdaroğlu ve 6'lı masa siyasetin seçim kazanmak ve ülkeyi yönetmek demek olmadığını adeta ispat etmeye çalışıyorlar.

6'lı masanın teorisyenleri, kim Cumhurbaşkanı seçilirse seçilsin kendilerine danışılmadan hiçbir adımın atılmayacağını ileri sürüyorlar.

Anlayacağınız seçilmiş bir Cumhurbaşkanı, 6'lı masanın üyelerinden teker teker onay almak zorunda. Bir de masanın görünmeyen üyeleri olan FETÖ ve HDP'yi de unutmayalım.

Böyle ülke yönetilir mi? Elbette yönetilmez. ABD de bunun farkında ki şimdiden danışman adı altında bazı ABD kayyumları danışman adı altında siyasette belirmeye başladı. İsimleri danışman ama Türkiye'ye gelmeye bile tenezzül etmiyorlar.

Talimatlarını telekonferanslarla veriyorlar. 6'lı masa kazanması durumunda danışman görüntüsündeki bu yabancı danışmanlardan talimat bekleyecek. Bu danışmanlar Türkiye'de olmayacak, video konferanslarla siyasete müdahale edecekler.

Kılıçdaroğlu'nun vizyon projesini biraz izledim. İnandırıcılıktan yoksun hayali vaatler havalarda uçuşuyordu.

Ancak itiraf etmedikleri bir şey var; Seçilirlerse Türkiye'nin anahtarını küresel güçlere teslim edecekler. CHP'nin geleceğinin ABD'li danışman Jeremy Rifkin'e emanet edilmesinin başka ne açıklaması olabilir ki?

ENERJİDE DE TAM BAĞIMSIZLIK YOLUNDA

Gördüğünüz gibi 6'lı masanın durumu içler acısı... Keşke Türkiye'deki muhalefet bu durumda olmasa... Peki iktidar neler yapıyor?

05.12.2022

Cumhurbaşkanı Erdoğan ise seçim sürecine girmiş olmamıza rağmen ülkenin sorunlarına çözüm bulmak için koşturmaya devam ediyor. Türkiye'nin alt yapısını tamamlarken gelecek yüzyılını da planlıyorlar.

En son olarak Gabar dağları arasında çok büyük petrol rezervi olduğu yönünde müjdeli haberler geliyor. Detaylarını sanırım yakında Cumhurbaşkanı Erdoğan'dan öğreniriz.

Erdoğan, önümüzdeki yüzyılda başta enerji olmak üzere Türkiye'nin her yönden kendine yeten bir ülke olması için gereken adımları hızla atıyor.